

Eesti Spordieetika Reeglid (ESER)

Korduma kippuvad küsimused (KKK)

1. Miks peaks spordiorganisatsioonil olema spordieetika reeglistik?

Spordiorganisatsioonil peaks olema spordieetika reeglistik (käitumiskoodeks), mis aitab luua terve ja positiivse spordikultuuri. Need reeglid loovad aluse aususele, võrdsusele ja austusele ning on vajalikud nii sportlaste kui ka spordiorganisatsiooni maine ja arengu jaoks. Spordieetika reeglistiku vajalikkust kinnitavad järgmised põhjendused

- **Ausa mängu järgimine**

Spordieetika reeglid tagavad, et võistlused toimuvad ausas ja võrdses keskkonnas. See aitab ennetada petmist, kokkuleppemänge ja dopingut, mis kahjustavad spordi mainet ja usaldusväarsust. Reeglid loovad selged piirid, mis toetavad võistluste tulemuste legitiimsust ja annavad sportlastele kindluse, et nad võistlevad ausas konkurentsist.

- **Positiivse ja turvalise keskkonna loomine**

Spordieetika reeglid on olulised, et tagada sportlastele, treeneritele ja teistele spordis osalejatele turvaline ja austav keskkond. See aitab vältida ahistamist, kiusamist, diskrimineerimist ja igasugust ebaetilist käitumist. Selged reeglid annavad inimestele teadmise, kuidas käituda, ning annavad neile võimaluse vajadusel ebaõigest käitumisest teatada.

- **Spordiorganisatsiooni maine ja usaldusväarsuse parandamine**

Läbipaistev ja range spordieetika reeglistik annab märku, et spordiorganisatsioon on pühendunud aususele ja eetilisele. See parandab avalikkuse, toetajate, sponsorite ja liikmete silmis organisatsiooni mainet. Usaldusväarsus on elutähtis, et pälvida toetust ja kaasata uusi talente.

- **Väärtuste ja arengu toetamine**

Spordieetika reeglid peegeldavad spordiorganisatsiooni põhiväärtusi, näiteks austust, vastutust, ausust ja koostööd. Need väärtused aitavad sportlastel kujundada iseloomu ja õppida eluks vajalikke oskusi, nagu enesedistsipliin ja vastupidavus. Reeglid ei ole vaid käitumiskoodeksiks, vaid ka õppevahend, mis aitab sportlastel areneda paremateks inimesteks.

- **Vastutuse ja läbipaistvuse suurendamine**

Spordieetika reeglites on määratletud, millised on ootused kõigile osalejatele ja millised on tagajärjed reeglite rikkumise korral. See loob vastutustunde ja läbipaistva süsteemi, mis tagab, et eetiliste rikkumiste korral võetakse midagi ette. See aitab luua usaldust ka organisatsiooni juhtkonna vastu, andes teada, et kõik on vastutavad oma käitumise eest.

Kokkuvõttes on spordieetika reeglistik oluline, et hoida sport puhta, ausa ja arendava tegevusena ning luua keskkond, kus kõik saavad tunda end turvaliselt ja austatuna.

2. Mis on ESER ja mis ajast hakkab ta kehtima?

ESER on lühend dokumendist „Eesti spordieetika reeglid“, mis on vastu võetud Eesti Olümpiakomitee (EOK) täiskogu poolt 11. oktoobril 2024. Samas võeti vastu ka dokument „Eesti Spordikohtu menetluse kord“

ESER ja Eesti Spordikohtu menetluse kord jõustuvad alates 1. juulist 2026.

3. Mis on Eesti Spordikohtu menetluse kord?

Samaaegselt ESER-iga vastu võetud dokumendi "Eesti Spordikohtu menetluse kord" alusel on selle eesmärk pakkuda spordiga seotud vaidluste kohtuvälist lahendamist. Spordikohus on sõltumatu ja erapooletu organ, mille pädevusse kuuluvad Eesti Olümpiakomitee (EOK) liikmete poolt esitatud kaebused, spordieetikaga seotud vaidlused ning muud spordivaidlused, milles osapooled on kokku leppinud Spordikohtu alluvuse. Dokument sätestab täpsemad reeglid vaidluste menetlemiseks, hõlmates kaebuste esitamist, tähtaegu, menetluskulusid ja otsuste täitmist

4. Mille poolest erinevad hea juhtimistava spordiorganisatsioonis (HJT) ja Eesti spordieetika reeglid (ESER)?

ESER käsitleb neid mõlemaid, kuid ei too välja nende erinevust. HJT rikkumine on loetletud spordieetika rikkumisena. Mis tähendab, et HJT on käsitletav kui spordieetika reeglite osa.

5. Millised on ESER eesmärgid?

ESERi peamised eesmärgid on edendada ausat mängu ja spordieetikat, kaitsta spordis osalejate õigusi ja vabadusi, ennetada ja tõkestada ebaetilist käitumist ning tagada õiglane ja läbipaistev vaidluste lahendamine spordis. Samuti on ESERi eesmärk kaitsta spordi puhtust ja väärikust.

ESER võimaldab spordialaliitudel ja sportlastel efektiivsemalt lahendada võimalike vaidlusi ja rikkumisi.

6. Kellele ESER kohaldub?

ESER kehtib füüsiliste ja juriidiliste isikute suhtes, keda nimetatakse "spordis osalejateks". Spordis osalejateks loetakse sportlasi, trenereid, kohtunikke, ametnikke, spordiorganisatsioonide juhte ja liikmeid, lapsevanemaid, pealtvaatajaid ning kõiki teisi isikuid, kes on seotud spordi korraldamise või läbiviimisega alljärgnevalt:

- **Spordiorganisatsioonid ja spordikoolid:** see hõlmab spordiseaduse tähenduses olevaid spordiorganisatsioone, EOK liikmeid, riiklikku dopinguvastast organisatsiooni ja spordikoole.
- **Nende esindajad ja liikmed:** reeglid kehtivad ka organisatsioonide esindajatele ja liikmetele kuni üksikliikme tasandini.

- **Spordi korraldamisega seotud isikud:** see hõlmab isikuid, kes osalevad spordi, sh treeningute ja võistluste korraldamises või on muul viisil spordiorganisatsiooni kontrolli või mõju all.
- **Organite liikmed, töötajad ja ametnikud:** ESER kehtib ka nimetatud spordiorganisatsioonide juhatuste, nõukogude ja muude organite liikmetele, töötajatele ja ametnikele.
- **Kõik teised spordis osalejad:** ESER laieneb ka isikutele ja organisatsioonidele, kes on võtnud endale kohustuse järgida ESER-it või kellele on väljastatud ESER-i suhtes siduv litsents/pass. See hõlmab näiteks sportlaste tugiisikuid, pealtvaatajaid, kohtunikke, meditsiinitöötajaid, lapsevanemaid ja ajakirjanikke.

7. Millal ESER-it ei kohaldata?

ESER-it ei kohaldata.

- Juhtumitel, kus on tegemist dopinguvastase reegli rikkumisega. Selliseid juhtumeid menetletakse Eesti Antidopingu ja Spordieetika SA (EADSE) kehtivate reeglite ja rahvusvaheliste standardite alusel.
- Kui puudub seos EOK või spordiorganisatsioonidega, sh nende esindajatega.
- Kui tegemist on avaliku korra või teistest seadustest tulenevate rikkumisega, mida menetleb politsei.

8. Kuidas suhestub ESER spordiorganisatsioonide (sh spordialaliitude) spordieetika reeglitega? Kumb on ülimuslikum?

ESER on ülimuslikum kui spordiorganisatsioonide (sh spordialaliitude) endi spordieetika reeglid. Spordialaliidud peavad oma reeglid viima kooskõlla ESER-iga ja ESER-i rikkumine on ka spordialaliidu vm spordiorganisatsiooni reeglite rikkumine. Spordialaliidud võivad oma reeglitesse lisada täiendavaid reegleid või kirjutada neid selgemalt lahti, kui need ei lähe vastuollu ESER-iga.

9. Kas spordialaliit/spordiorganisatsioon võib luua oma kaheastmelise vaidluste lahendamise süsteemi ka nii, et EOK distsiplinaarkolleegium on esimene aste ja Spordikohus teine?

ESER-i kohaselt on spordiorganisatsioonidel kohustus luua vähemalt kaheastmeline kaebuste ja vaidluste lahendamise süsteem. Reeglid ei sätestata spetsiifilisi nõudeid, kes peavad olema esimene ja teine aste, seega on spordialaliidul võimalik luua süsteem, kus EOK distsiplinaarkolleegium on esimene aste ja Spordikohus teine.

Siiski, ESER sätestab, et üldjuhul lahendab spordieetika rikkumise juhtumeid spordialaliit ise, kasutades oma siseseid distsiplinaarorganeid ja -menetlusi. Eesti Antidopingu ja Spordieetika SA (EADSE) lahendab juhtumeid ESER-i alusel vaid juhul, kui spordialal puuduvad ESER-iga kooskõlas olevad reeglid, spordialaliit rikub ausa menetluse tagamise kohustust, esineb huvide konflikt või on juhtumi lahendamine muul põhjusel takistatud.

10. Kuidas teavitada ESERi rikkumisest?

Spordis osaleja peab teavitama ebaeetilisest käitumisest, sh ESERi rikkumisest, asjaomaseid spordiorganisatsioone ja/või Eesti Antidopingu ja Spordieetika SA-d (EADSE). Kui teol on väärteo või kuriteo tunnused, tuleb teavitada ka politseid.

Spordiorganisatsioonid peavad tagama lihtsa ja turvalise anonüümse teavitamise võimaluse.

11. Milline on Eesti Antidopingu ja Spordieetika SA (EADSE) roll vaidluste lahendamisel?

Üldjuhul lahendab spordieetika rikkumise juhtumeid spordiorganisatsioon (spordialaliit) ise. Spordialaliit uurib rikkumisteadet või muul viisil teatavaks saanud võimalikku rikkumist spordialaliidu reeglites sätestatud korras ja distsiplinaarorganites. Spordialaliit kohustub s teavitama menetluse algatamisest viivitamatult EADSE-t ja kaasama juhtumi uurimisse EADSE, kui tegu on alaealise võimaliku väärkohtlemise juhtumiga või ESER-i alapunktides 5.1.1.-5.1.6. sätestatud tõsise rikkumisega. EADSE-l on sel juhul õigus tutvuda asja materjalidega, saada jooksvalt teavet uurimise käigu kohta, teha ettepanekuid uurimistoimingute läbiviimiseks ja tõendite kogumiseks ning osaleda uurimistoimingutel.

EADSE uurib ning suunab rikkumiste juhtumeid EOK spordieetika distsiplinaarkolleegiumi järgmistel juhtudel:

- Juhul, kui spordiorganisatsioon ei saada EADSE-le teadet oma rikkumismenetluse alustamise kohta, ei vasta EADSE päringutele, ei ole alustanud menetlust, läheb juhtumi uurimise- ja menetluspädevus (sh menetluse algatamise pädevus) üle EADSE-le.
- Spordialal ei ole ESER-iga kooskõlas olevaid eetika-, käitumis- või distsiplinaarreegleid ja/või rikkumiste menetlemise süsteemi.
- Spordialaliit rikub ausa menetluse tagamise kohustust, isegi kui neil on ESER-iga kooskõlas olevad reeglid.
- Juhtumi uurimine või lahendamine on takistatud huvide konflikti tõttu või muul põhjusel. Sellisel juhul peab spordialaliit juhtumi viivitamatult EADSE-le üle andma.
- Juhtum puudutab mitut spordiala või mitme erineva spordiala spordiorganisatsiooni.

Kui EADSE ja spordialaliidu vahel tekib vaidlus menetluspädevuse üle, otsustab kohaldatavad reeglid ja pädevuse Eesti Spordikohus. Lisaks peab spordialaliit viima oma reeglid kooskõlla ESER-iga.

EADSE haldab ka anonüümse teavitamise süsteemi Spordivalvur.

12. Millised on ESER-is esitatud keelud ja kohustused? ESER esitab üldised käitumisreeglid ja kohustused, mis hõlmavad:

- Spordi väärtuste ja maine kaitsmist.
- Ausat ja lugupidavat käitumist teiste osalejate suhtes.
- Aususe, läbipaistvuse ja aruandluse tagamist.
- Hoidumist spordiga manipuleerimisest ja tulemuste kokkuleppimisest.
- Hoidumist igasugusest diskrimineerimisest, ahistamisest ja väärkohtlemisest.
- Teavitamiskohustust ebaeetilisest käitumisest.

13. Millised teod on ESER-i kohaselt karistatavad?

Karistatavateks tegudeks loetakse järgmisi rikkumisi:

- **Spordiga manipuleerimine:** spordivõistluste või tulemustega manipuleerimine ja kokkuleppemängud. Samuti on karistatav sellest mitteteatamine.
- **Kiusamine, ahistamine ja väärkohtlemine:** füüsiline, vaimne või seksuaalne ahistamine, alandav käitumine ja kiusamine, mis põhjustab kannatusi või ohtu. Eriti rõhutatakse laste ja noorte kaitset.
- **Diskrimineerimine ja rassistlik käitumine:** inimeste diskrimineerimine soo, rassi, seksuaalse orientatsiooni, nahavärvi, keele, usutunnistuse või muu tunnuse alusel.
- **Vägivald ja kehaline riive:** teise inimese elu või tervise ohtu seadmine või tervise kahjustamine vägivallaga. Samuti on karistatav pealtvaatajate vägivalla õhutamine, soodustamine või mittetõkestamine.
- **Sobimatu keelekasutus:** halvustavad või solvavad märkused, mis võivad tekitada teisele isikule kannatusi.
- **Privaatsuse riive:** isiku eraeluga seotud teabe loata avaldamine, salajane pildistamine või filmimine ning isikuandmete kaitse rikkumine.
- **Organisatsiooni kohustuste rikkumine:** näiteks EOK hea juhtimise tava rikkumine, ausa menetluse kohustuse rikkumine või määratud karistuse mittetäitmine.

14. Millised on ESER-is esitatud karistatavad teod ja/või tegevused spordiorganisatsioonile (juriidilisele isikule)? Spordiorganisatsiooni karistatavateks tegudeks on näiteks:

- Organisatsiooni poolt sooritatud spordieetika rikkumised.
- Rikkumise toimepanemine organi, töötaja või liikme poolt, kui organisatsioon on selleks andnud oma nõusoleku või selleks loonud soodsa pinnase.
- Organisatsiooni poolt ausa menetluse kohustuse rikkumine.
- Kohustuse mittetäitmine viia oma reeglid kooskõlla ESER-iga.

15. Millised on ESER-is esitatud karistuste määramise põhimõtted ja tingimused? Karistuse määramisel arvestatakse rikkumise raskust, isikule või organisatsioonile tekitatud kahju suurust, tahtlikkust, varasemaid rikkumisi, ning karistust kergendavaid ja raskendavaid asjaolusid. Eesmärk on tagada proportsionaalne ja õiglane karistus.

16.. Millised asjaolud raskendavad ja kergendavad karistuse määramist?

Karistust **raskendavad** asjaolud:

- Rikkumine on toime pandud alaealise või alluvas positsioonis oleva isiku suhtes.
- Rikkumine on korduv ja/või kestev.
- Rikkumine on suunatud rohkem kui ühe inimese vastu.
- Rikkumine on soopõhine, rassiline, seksuaalsel identiteedil, usutunnistusel või muul sarnasel tunnuse põhine.
- Tegu on toime pandud avalikus kohas või kõrvalseisjate juuresolekul (eriti suur alandus).
- Tegu on toime pandud grupiviisiliselt.

Karistust **kergendavad** asjaolud:

- Rikkumise toimepanija on alla 18-aastane.
- Rikkumise toimepanija on aidanud oluliselt kaasa rikkumise uurimisele.

- Rikkumise toimepanija on pannud teo toime teise isiku surve all.

17. Milliseid karistusi on võimalik ESER-i alusel määrata?

Füüsilistele isikutele saab määrata järgmisi karistusi:

- Hoiatus
- Trahv (100 kuni 5000 eurot)
- Võistluskeeld (võistluspõhine, tähtajaline või eluaegne)
- Mängukeeld (võistluspõhine või tähtajaline)
- Korralduskeeld (võistluspõhine, tähtajaline või eluaegne)
- Tegevuskeeld (tähtajaline või eluaegne)
- Viibimiskeeld (tähtajaline)

Juriidilistele isikutele (spordiorganisatsioonid, spordikoolid) saab määrata:

- Hoiatus
- Trahv (1000 kuni 10 000 eurot)
- Võistluskeeld (võistluspõhine, tähtajaline või alaline)
- Mängukeeld (võistluspõhine või tähtajaline)
- Korralduskeeld (võistluspõhine, tähtajaline või alaline)
- Tegevuskeeld (tähtajaline või alaline)
- Viibimiskeeld (tähtajaline)

18. Kuidas ja mis tingimustel avalikustatakse ESER-i alusel tehtud otsuseid spordiorganisatsioonide poolt?

Spordiorganisatsioonid on kohustatud avaldama distsiplinaarasjades või spordieetika rikkumise asjades tehtud esialgsed meetmed ja lõplikud otsused oma veebilehel.

Avalikustamine peab toimuma otsuse jõustumisest kuni karistuse kehtivuse lõppemiseni.. Avalikustamine toimub 14 päeva jooksul pärast otsuse jõustumist ja peab sisaldama rikkumise kirjeldust, karistuse liiki ja kestust.

Siiski on avalikustamisel ka teatud tingimused:

- Asjades, kus on leitud, et spordis osaleja ei ole reegleid rikkunud, ei tohi otsust avalikustada.
- Eriliigilisi isikuandmeid sisaldava või alaealist puudutava otsuse puhul avalikustatakse ainult otsuse resolutsioon või ei avalikustata otsust üldse. See on juhul, kui isiku nime asendamine initsiaalide või tähemärkidega ei taga piisavalt tema eraelu puutumatust ning isiku õigus eraelu puutumatusele kaalub üles avaliku huvi otsuse avalikustamise vastu.
- Distsiplinaarorgan ei tohi avalikustada otsust ega selle aluseks olevaid asjaolusid, välja arvatud juhul, kui selleks on nõusoleku andnud isikud, keda otsus puudutab (väidetav rikkuja, kannatanu).
- Resolutsiooni avalikustamiseks piisab isiku nõusolekust, keda rikkumises kahtlustati. Nõutud teave tuleb avaldada vähemalt EADSE veebisaidil ja jätta see üles kas üheks kuuks või kohaldatud karistuse kehtivuse ajaks, kui see on pikem kui üks kuu.

19. Millised on spordialaliidu kohustused ESER rakendamisel spordialaliidus?

Spordialaliitudel on kohustus nõuda ka oma liikmetel ESER-i täitmist ja oma reeglistike viimist sellega vastavusse ning kõik sõlmitavad lepingud peaksid sisaldama ka viidet ESER-ile.

Spordialaliidud on kohustatud:

- Viima oma reeglistikud kooskõlla ESER-iga.
- Tagama, et kõik alaliidu liikmed on ESER-ist teadlikud.
- Rakendama ausa menetluse põhimõtteid rikkumiste uurimisel ja lahendamisel.
- Aru andma EOK-le või EADSE-le oma tegevustest ESER-i rakendamisel.
- Avalikustama ESER-i alusel tehtud otsused oma veebilehel.

20. Millised on ESER-i alusel tehtavad soovitused spordijuhtidele?

ESERi alusel võib spordijuhtidele välja tuua järgmised soovitused:

- **Järgige eetikanorme:** Spordijuhid peavad tundma ja järgima spordieetika reegleid ning tagama, et ka teised spordis osalejad, sealhulgas treenerid, sportlased ja ametnikud, neist teadlikud on.
- **Looge kaheastmeline vaidluste lahendamise süsteem:** Organisatsioonidel on kohustus luua vähemalt kaheastmeline kaebuste ja vaidluste lahendamise süsteem, mis on aus, sõltumatu ja õigeaegne.
- **Edendage ausat mängu:** Spordijuhid peaksid ennetama ja takistama pealtvaatajate vägivalda ning muud ebasobivat käitumist. Lisaks peab spordijuht viivitamatult teavitama Eesti Antidopingu ja Spordieetika SA-d (EADSE) ausa mängu põhimõtete rikkumistest, kokkuleppemängudest või muust mängu tulemuse mõjutamisest.
- **Tagage turvaline teavitamine:** Spordiorganisatsioonid peaksid pakkuma lihtsat ja turvalist võimalust ebaetilisest käitumisest teatamiseks, sealhulgas tagama teavitajate anonüümsuse ja kaitse. Kasutage Spordivalvurit!
- **Menetlege rikkumisi õigeaegselt:** Rikkumisjuhtumi menetlust tuleb alustada hiljemalt 5 tööpäeva jooksul teate saamisest ja viia see läbi mõistliku aja jooksul.
- **Tehke koostööd EADSE-ga:** Spordiorganisatsioonidel on kohustus teavitada EADSE-t ESER-i rikkumisest, mis jääb EADSE pädevusse, ning esitada EADSE nõudmisel teavet ja dokumente rikkumisjuhtumite kohta.